

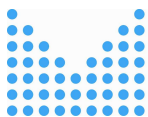
[Pływaczewski, E. W. (red.): *Przestępczość zorganizowana. Świadek koronny. Terroryzm. (W ujęciu praktycznym)*. Kraków: Zakamycze, 2005, 772 stran, ISBN 83-7444-128-3. Polsky, obsah a úvod v sedmi světových jazycích.]

V nedávné době se dostala do rukou polských i zahraničních čtenářů pozoruhodná publikace, vzbuzující na první dojem respekt jak svým značným rozsahem (772 stran), pečlivým typografickým zpracováním, tak zejména svým odborným obsahem.

Práce vznikla jako jeden z výstupů několikaletého výzkumného projektu, na němž se podílelo 70 předních polských právníků, kriminologů a kriminalistů z řad vysokoškolských a vědeckých pracovníků, ale také přední představitelé policejní, prokurátorské a soudní praxe. Vedoucím výzkumného týmu je *prof. dr. hab. Emil W. Pływaczewski*, vedoucí ústavu trestního práva a kriminologie právnické fakulty Univerzity v Białystoku.

Třicet pět nejzajímavějších statí, shrnujících výsledky tohoto bádání, je zastoupeno v tomto sborníku. Jejich tematické zaměření je sice poměrně široké, nicméně lze je rozčlenit na několik charakteristických okruhů:

Obecně propedeutickou povahu má obsáhlá úvodní stať prof. Pływaczewského „Organizovaná kriminalita z hlediska politiky, teorie a praxe“. Kromě základního historického pohledu na fenomén organizované kriminality se čtenáři

dostane velkého množství zasvěcených informací o výzkumných aktivitách (tematickém zaměření, konferencích, institucích, které se této problematice věnují, a jiných výstupech), a to nejen z hlediska polského, ale též mezinárodního.

Několik příspěvků se věnuje speciálním kriminalistickým a trestněprocesním metodám potírání organizované kriminality, jako jsou **operativněpátrací prostředky** (autor *Tomasz Grzegorzcyk*) a **rozvědná činnost** (autoři *Henryk Tusiński* a *Marek Bronicki*).

Podstatnou část sborníku zabírají statě věnované **korunnímu svědkovi**¹. Na rozdíl od situace v České republice, kde zavedení tohoto institutu je již několik let toliko předmětem literárních či politických úvah de lege ferenda, v Polsku byl korunní svědek zákonně upraven již v roce 1997 (Ustawa o świadku koronnym, Dz. U. 1997 Nr 114, poz. 738). Protože šlo o velmi netradiční a kontroverzní institut, s nímž polské trestní právo nemělo do té doby žádné zkušenosti, byla platnost tohoto zákona časově omezena do 1. 9. 2001. Na základě vyhodnocení praktické aplikace zákona poté došlo k několika novelizacím a jeho platnost byla prodlužována (Dz. U. 1997 Nr 160, poz. 1083; Dz. U. 1999 Nr 83, poz. 931; Dz. U. 2001 Nr. 5, poz. 40; Dz. U. 2003 Nr. 17, poz. 155; Dz. U. 2003 Nr. 111,

¹ Korunním svědkem se rozumí spolupachatel trestného činu nebo účastník na trestném činu, který uzavře s orgány činnými v trestním řízení dohodu o tom, že bude pravdivě vypovídat ve prospěch obžaloby a přispěje tak k odhalení nebo usvědčení jiného spolupachatele (účastníka). Korunní svědek je za podání takového svědectví „honorován“ tím, že se mu poskytne privilegium nestíhatelnosti, beztrestnosti nebo zmírnění trestu nebo zmírnění výkonu trestu, event. též zvláštní ochrana před pomstou. Viz Musil, J.: Korunní svědek - ano, či ne? Trestní právo, 2003, č. 4, s. 21-24, č. 5, s. 9-15.

poz. 1061; Dz. U. 2003 Nr. 130, poz. 1188; Dz. U. 2005 Nr. 90, poz. 757; Dz. U. 2006 Nr. 149, poz. 1077).

Zákon o korunním svědkovi modifikuje řadu ustanovení trestního zákona a trestního řádu, zákona o výkonu vazby a trestu odnětí svobody, zákona o ochraně utajovaných skutečností a dalších předpisů. Jak je patrné z početných novelizací, není zřejmě aplikace zákona bez problémů, nicméně institut korunního svědka se v polské policejní a justiční praxi vžil a byl vcelku akceptován též naukou a veřejností. Jak ve svém příspěvku uvádí autor *Paweł Korbal*, za období od 1. 9. 1998 do 1. 5. 2004 vystupovali korunní svědci v 64 pravomocně skončených trestních věcech, dalších 25 trestních věcí bylo k datu 1. 5. 2004 v soudním řízení pravomocně neskončených a ve 129 věcech probíhalo vyšetřování; trestní řízení v těchto kauzách se týkalo 2907 trestných činů.

Stať autora *Zbigniewa Rau* přináší cenná zjištění o věrohodnosti výpovědí korunních svědků; polské soudy inklinují k respektování starého pravidla *unus testis - nullus testis* (jeden svědek - žádný svědek) a hodnotí věrohodnost těchto svědků velmi obezřetně, nicméně uznávají jejich nesporný přínos pro dokazování.

Velmi cenné jsou příspěvky referující o polských praktických zkušenostech s uplatněním korunních svědků z hlediska policejního (*Piotr Majewski, Roman Piechura*), z pozice prokuratury (*Paweł Korbal*) a soudu (*Lech Paprzycki, Hanna Pawlak, Grzegorz Wasiński*).

Pro kriminalisty a právníky jsou nepochybně zajímavé a netradiční též úvahy o etických otázkách institutu korunního svědka z pera profesora teologie *Pawla Bortkiewiczze*.

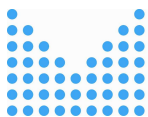
Stále aktuální jak v Polsku, tak i u nás, jsou statě zabývající se **praním peněz** (*Ewa Guzik-Makaruk, Wojciech Filipkowski*) a **korupcí** (*Michał Laskowski, Wiesław Mądrzejowski, Anna Wesełowska*).

Velká pozornost je v publikaci věnována problematice **terorismu**, a to jak z hlediska právního (*Krzysztof Indeckí*), tak policejně bezpečnostního (*Ryszard Lonca, Andrej Przemyski, Dariusz Woźniak*). Novým jevem je tzv. **cyberterorismus**, jímž se zabývá *Sebastian Serwiak*.

Nesporně zajímavý pohled přinášejí příspěvky z oboru **penologie** týkající se specifických otázek věznění zvláště nebezpečných pachatelů organizované kriminality (*Krzysztof Keller, Grażyna Szczygieł*) a konzumace drog v polských věznicích (*Kajetan Dubiel*).

Některé studie informují o stavu organizované kriminality a o jejím potírání **v zahraničí** - *Katarzyna Laskowska* referuje o situaci v Rusku a *Jerzy Bielicki* ve Velké Británii. *Adam Rapacki* se zamýšlí nad vývojem kriminality po vstupu Polska do Evropské unie.

Zejména pro výzkumné pracovníky je po metodologické stránce velmi přínosná obsáhlá stať *Jaroslawa Szymaniaka* a

Ronalda Kuczka seznamující se způsobem počítačového zpracování dat získaných empirickým výzkumem.

V této stručné recenzi není možno podrobněji zhodnotit všechny partie obsáhlého díla, vytvořeného několika desítkami polských odborníků. Musel jsem se zde omezit toliko na stručnou faktografii a ponechávám na čtenářích, kteří se o zmíněná témata blíže zajímají, aby si v knize sami vyhledali podrobnější informace.

Publikace je velmi pečlivě redakčně zpracována, obsahuje bohaté odkazy na další literární prameny, četná statistická data, tabulky a schémata. Neobsahuje bohužel cizojazyčná resumé, pouze úvodní informace o projektu a obsahu knihy jsou přeloženy do sedmi světových jazyků. Pro českého čtenáře by však nemělo být problémem porozumět se slovníkem polskému odbornému textu.

Kniha nabízí nepřeborné množství myšlenek a poznatků, má vysokou odbornou úroveň a neměla by být přehlédnuta ani čtenáři našeho časopisu.